

- **Michel Lebrun, predsjednik Odbora regija: Europska unija za veće uključivanje lokalne samouprave u proces odlučivanja**
- **Stručnjaci: Lokalnim jedinicama treba maksimalno povećati stupanj autonomije i odgovornosti u financiranju javnih dobara i pružanju javnih usluga**
- **Muke po pročelniku**
- **Možemo li se obraniti od prirodnih katastrofa?**

U očekivanju Godota

Poštovani čitatelji, svaki novi broj Glose radimo u uredu Udruge općina s novim entuzijazmom, s nadom da će otvaranje nekih tema i problema angažirati vas kao čitatelje, kao suradnike, kao korisnike sadržaja i informacija koje se trudimo staviti pred vas i, naravno, kao kritičare. Kvartalna rekapitulacija aktivnosti služi kao mali podsjetnik na već napravljeno, ali i na ono što tek dolazi, pri čemu je ključno pitanje ipak - što i kako dalje. Nažalost, listanje starih brojeva pokazuje da se kao društvo u oblasti lokalne samouprave pomičemo naprijed slabo ili nikako, da su mnogi ključni čimbenici ukopani u svojim pozicijama iako je jasno da bez ustupaka i kompromisa, baš kao i uvijek u životu, nema rješenja prihvatljivih za sve strane.

Život teče, a isti su problemi stalno na dnevnom redu. Nije li to deprimirajuće? Tko je kriv? Političari? Birokracija? (Ne)radnici? Ili možda ima napretka, primjera dobre prakse, pametnih i sposobnih ljudi, ali žive samozatajno i skriveni od medija?

U Udruzi općina nemamo odgovore ova pitanja, pa smo ih pokušali postaviti predsjedniku Vlade. Evo odlomka iz pisma koje će ovih dana biti upućeno na njegovu adresu: „Usprkos činjenici da je Republika Hrvatska potpisala Europsku povelju o lokalnoj samoupravi koja, među ostalim, utvrđuje obvezu da se lokalne jedinice pita za mišljenje u svakom slučaju kada se pripremaju ili donose odluke koje ih se neposredno tiču, Vaša Vlada nastavlja obrazac postupanja prijašnjih vlada i posve zanemaruje mišljenje lokalne samouprave, čak i u slučaju kada se mijenjaju propisi koji izravno utječu na rad lokalne samouprave.

Takav odnos središnje vlasti prema lokalnoj samoupravi smatramo neprimjerenim i neodrživim pa Vas pozivamo da svojim autoritetom utječete na promjenu stava prema lokalnoj samoupravi i udrugama koje zastupaju njezine interese.“

Upoznat ćemo vas s odgovorom, ako i kada stigne.

Mi čekamo...

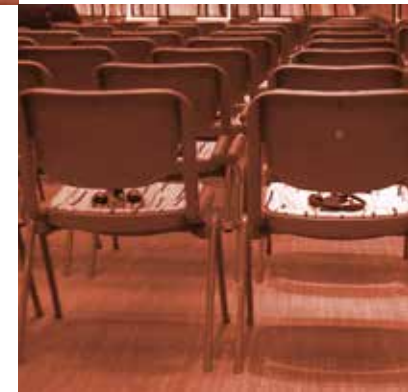
U međuvremenu smo prostor ustupili nekim razmišljanjima o reformi koja su se pojavila u medijima, stavovima eksperata ali i ljudi „s terena“ - što je ovaj put bila Marina Krajnović iz općine Ernestinovo. Posvetili smo pozornost akutnoj problematici važne i korisne institucije pročelnika, ali i našem (aljkavom) odnosu prema katastrofama koje se, mislimo, uvijek događaju nekom, sve dok nam poplava bez kucanja nahrupi na vrata.

Bavimo se i ljudima i događajima koji kreiraju politiku lokalne samouprave na europskoj razini, u Odboru regija, jer je tamo došlo do nekih promjena za koje biste trebali znati.

Tu je i mali podsjetnik na temu kojoj smo nedavno posvetili cijeli tematski broj – gospodarenje otpadom.

Ugodno čitanje!

Uredništvo

Michel Lebrun, predsjednik Odbora regija:

Europska unija mogla bi se protiv velike krize povjerenja boriti i većim uključivanjem lokalne samouprave u proces odlučivanja

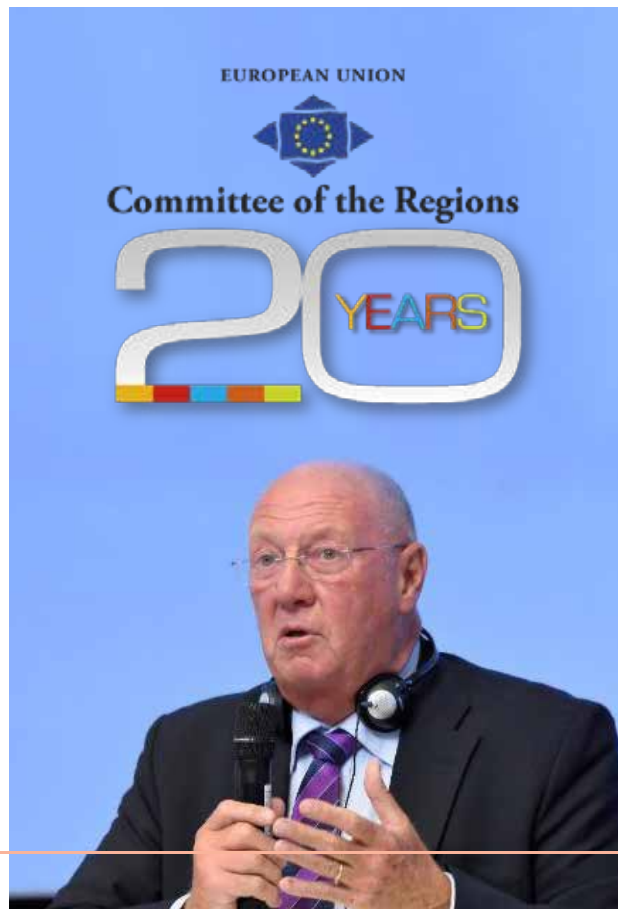
Nedavno ste izabrani za predsjednika Odbora regija. Što za Vas znači da dužnost?

Doista mi je čast upravljati europskom skupštinom lokalnih i regionalnih predstavnika, institucijom koja je bila u središtu mog političkog djelovanja od svog nastanka, dakle prije točno dvadeset godina, Ugovorom iz Maastrichta. Odbor regija osnovan je kako bi osigurao usku povezanost Europske unije s lokalnom i regionalnom razinom gdje se, podsjetimo, provodi više od 70 posto zakonodavstva i glavnina programa ulaganja EU-a. Stoga ove godine slavimo ne samo dvadeset godina Odbora, već i dvadeset godina institucijskog predstavljanja gradova, općina, okruga, oblasti, regija i sl. u središtu donošenja odluka na europskoj razini.

Kako gledate na razvoj Odbora regija tijekom posljednjih dvadeset godina?

Od početne pozicije savjetnika europskog zakonodavca za ograničeni broj politika, uloga Odbora postupno je jačala te on danas zastupa interese gradova i regija u većini europskih politika, od kohezije i državnih potpora do prijevoza i energije. Kako se širilo polje nadležnosti EU-a, Odboru je povjerena i uloga čuvara načela supsidijarnosti koju dijeli s nacionalnim parlamentima.

Uloga OR-a u oblikovanju strateških ciljeva EU-a i očuvanju interesa lokalnih i regionalnih zajednica rasla je tijekom godina. Odbor se prije svega zalagao za zajedničku poljoprivrednu politiku koja je više usmjerena na uravnoteženost različ-

tih područja. Izborio se za to da europska regionalna politika, koja je moćni nositelj teritorijalnog razvoja, raspolaže gotovo polovinom europskog proračuna i donosi korist svim regijama. Pokrenuo je također raspravu o reviziji u tijeku provedbe strategije EU-a za rast Europa 2020 zauzimajući se za uvođenje teritorijalne dimenzije.

Odbor je savjetodavno tijelo EU-a. Može li njegova uloga ići dalje od toga?

Svakako. Osim svoje savjetodavne uloge, Odbor je uspio povećati i svoj politički utjecaj davanjem poticaja za nove instrumente (poput Europskih grupacija za teritorijalnu suradnju – EGTS) i pokretanjem opsežnih inicijativa za lokalne i regionalne zajednice poput inicijative „Open Days: Europski tjedan regija i gradova“ i oznake Europske poduzetničke regije. Omogućio je da se načelo „višerazinskog upravljanja“ ugradi u proces odlučivanja na europskoj razini usvajanjem povelje koju mogu potpisati sve teritorijalne zajednice. Pozivam vas da je i vi potpišete. Uloga OR-a izvan granica EU-a također je postupno ojačala, posebno dijeljenjem znanja o decentralizaciji i teritorijalnoj suradnji sa sredozemnim i istočnim zemljama partnerima EU-a.

Otkrijte nam Vaše prioritete tijekom mandata na čelu Odbora?

Kontinuitet mojih prethodnika na čelu Odbora ostat će neprekinut, a prioritet mog predsjedničkog mandata bit će osiguran-

je rasta i zaposlenosti na cijelom području. Naročito ću paziti da se program „Jamstvo za mlade“ pokrene na ispravan način, na promicanje „zelenih radnih mjesta“ (obnovljiva energija, recikliranje otpada) te na brojne mogućnosti zapošljavanja u informacijskim i komunikacijskim tehnologijama.

Pozdravljam nadalje zalaganje novog predsjednika Europske komisije Jean-Clauda Junckera za to da rast, konkurentnost i

Osnaživanje Odbora regija

Prvo institucionalno jačanje Odbora regija omogućio je Amsterdamski sporazum 1997. kojim je proširena administrativna i financijska neovisnost Odbora regija, a Lisabonskim sporazumom iz 2007. proširena su područja za koja je obavezno konzultiranje Odbora regija prilikom donošenja novih direktiva i drugog zakonodavstva EU. Otad Europski parlament i Vijeće EU-a moraju tražiti formalna očitovanja Odbora regija za zakonske prijedloge koji se tiču područja: ekonomske i socijalne kohezije, transeuropskih mreža, zdravstva, obrazovanja i kulture, zapošljavanja, socijalne politike, okoliša, stručnog osposobljavanja, prijevoza, civilne zaštite, klimatskih promjena te energije.

Posljednje u nizu osnaživanja zbilo se u Strasbourgu u veljači 2014. na potpisivanju sporazuma o suradnji između Odbora Regija i Europskog parlamenta (EP). Svrha tog recentnog sporazuma jest optimiziranje zajedničkih administrativnih resursa (npr. prevoditeljske službe, uredske prostorije, arhiva) te snažnije uključivanje predstavnika Odbora regija u zakonodavni proces. Tako će sporazum omogućiti izvjestiteljima Odbora regija da sudjeluju u raspravama u Europskom parlamentu i njegovim povjerenstvima. Osim toga sporazum daje članovima Odbora regija pravo na korištenje ekspertnih usluga nove Istraživačke službe EP-a u budućim analizama i studijama te informiranje putem mreže informativnih ureda EP-a. No možda je najvažniji doprinos Sporazuma o suradnji taj što će omogućiti aktivnu uključenost Odbora regija u Europskom semestru i tako ostvariti izravan utjecaj na mišljenja EP-a o smjernicama za zapošljavanje kroz uključivanje specifičnih regionalnih preporuka i ciljeva. (M.E.)

Nova lica Europske unije i parlamenta

Europski parlament - Martin Schulz, predsjednik

Europsko vijeće - predsjednik Donald Tusk (preuzima dužnost 1. prosinca 2014.)

Europska komisija - predsjednik Jean-Claude Juncker (preuzima dužnost 1. prosinca 2014.)

Odbor regija - Michel Lebrun (preuzeo dužnost u lipnju 2014.)

Gospodarski i socijalni odbor - Henri Malosse (2013.-2015.)

Klubovi zastupnika Europskog parlamenta i njihovi čelnici:

Europska pučka stranka (Manfred Weber)

Progresivni savez socijalista i demokrata (Gianni Pitella)

Europski konzervativci i reformisti (Syed Kamall)

Savez liberala i demokrata (Guy Verhofstadt)

Europska ujedinjena ljevica / Nordijska zelena ljevica (Gabi Zimmer)

Zeleni / Europski slobodni savez (Philippe Lamberts, Rebecca Harms)

Europa slobode i demokracije (Nigel Farage, David Borelli)

stvaranje radnih mjesta budu glavni prioriteti tijekom njegovog mandata na čelu europskog izvršnog tijela.

Gradovi i regije bez sumnje su značajan faktor u realizaciji nedavnih inicijativa Unije na tim područjima, naročito u pogledu Jamstva za mlade te želim da Odbor regija u tome sudjeluje u prvim redovima kako bi pridonio ostvarenju tih projekata na razini gradova i regija.

Koje bi mjesto, po Vašem mišljenju, lokalna samouprava trebala imati u organizaciji i djelovanju EU-a u budućnosti?

U Europi u kojoj regionalna i lokalna razina sve više dolaze do izražaja kao mjesto provedbe ciljanih mjera namijenjenih rastu i zapošljavanju, jasno je izražena potreba za većom uključenosti regionalnih i lokalnih predstavnika u odlučivanje, kao i za njihovim institucijskim zastupanjem, što Odbor regija čini na europskoj razini. Trend veće decentralizacije, prisutan u određenom broju država članica, kao i sve veća međuovisnost svih razina vlasti koja ga prati također iziskuju jačanje uloge regija u europskom institucijskom mehanizmu.

Europska unija, koju se često smatra udaljenom od realne situacije na terenu, mogla bi se protiv velike krize povjerenja s kojom je trenutačno suočena boriti i putem većeg uključivanja lokalne samouprave u europski proces odlučivanja.

Što to konkretno znači?

To znači da je u početku ključno razviti neposrednije odnose s rukovoditeljima i stručnjacima lokalnih i regionalnih zajednica u njihovim upravnim jedinicama. Dragocjena stručnost koju ta upravna tijela donose Odboru regija obogatit će mišljenja koja on podnosi europskom zakonodavcu te politički rad njegovih članova. To bi se moglo odvijati i putem pojačane suradnje s udrugama lokalnih i regionalnih zajednica država članica i/ili na regionalnoj razini.

Radit ćemo i na povećanju našeg utjecaja unutar europskog zakonodavnog postupka većim doprinosom procjeni „teritorijalnog učinka“ europskih zakona. Čini mi se nadalje da je nužno ojačati našu suradnju ne samo s Europskim parlamentom već i s nacionalnim parlamentima – posebno drugim domovima koji predstavljaju teritorijalnu dimenziju – te s regionalnim parlamentima, primjerice u sklopu nadzora poštivanja načela supsidijarnosti.

Kako zamišljate dugoročniji razvoj Odbora regija?

Dugoročnije gledano, u perspektivi revizije europskih Ugovora, europski donositelji odluka po mom će mišljenju morati razmisliti o načinima koji će predstavljanje lokalnih i regionalnih vlasti učvrstiti u postupku donošenja odluka na europskoj razini. To može značiti da će se Odboru regija dodijeliti druge

Kako se razvijao Odbor regija: prošlih 20 godina

1992.-2000. Konzultativna faza

Iako je prvi plenarni sastanak održan 1994., Odbor regija službeno je osnovan 1992. godine u okviru Ugovora iz Maastrichta, a njegovi temelji mogu se otkriti mnogo godina ranije, 1960., u prijedlogu Europske parlamentarne skupštine (preteče Europskog parlamenta) da se osnuje savjetodavni odbor za regionalna gospodarstva. Međutim tek je Jedinstveni europski akt 1986. dao ideju o osnivanju savjetodavnog tijela sastavljenog od predstavnika regionalnih i lokalnih vlasti. Jedinstveni europski akt prepoznao je važnost uloge regionalnog razvoja u postizanju cjelovitog funkcioniranja jedinstvenog tržišta, ističući snažnu koheziju ekonomske i socijalne sfere. U lipnju 1988. Europska je komisija postavila Savjetodavno vijeće za regionalne i lokalne vlasti, čime je inauguriran način konzultacija s posredničkim razinama vlasti. Šefovi država i vlada EU-a (Europsko vijeće u Maastrichtu) dogovorili su 1991. da se formira Odbor regija, tijelo koje ima dvostruku ulogu: pomaže u oblikovanju europskog zakonodavstva i djeluje kao izravna veza između Bruxellesa i građana Europe.

2001.-2005. Konsolidacija Odbora regija

U svojoj drugoj fazi Odbor regija nastojao je ojačati sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti u europskom procesu odlučivanja. Vrlo je aktivno sudjelovao u radu Konvencije o budućnosti Europe (2001.-2004.) koja je priznala ključnu ulogu u Odbora regija u zastupanju i praćenju i provedbi načela supsidijarnosti. Odbor više nije bio ograničen na izricanje mišljenja o inicijativama Komisije nakon što je proces okončan, već je bio u mogućnosti intervenirati na početku procesa, procijeniti teritorijalni utjecaj predloženih mjera i istaknuti moguće opcije. Odbor regija također je poduzimao inicijative osmišljene za organiziranje strukturiranog dijaloga sa svim lokalnim i regionalnim vlastima i njihovim udrugama. Takvi događaji su konferencije, seminari i izložbe koje okupljaju brojne regionalne i lokalne partnere, a 2003. Pokrenuti su prvi Otvoreni dani (Open Days), Europski tjedan regija i gradova, sad već vrlo važno okupljanje u Bruxellesu koje

se priprema u suradnji s Općom upravom za regionalnu politiku i urbanizam. Tijekom ovog razdoblja politička uloga Odbora regija u zakonodavnom procesu i njegov proaktivan pristup u komunikaciji omogućio je Odboru da djeluje kao katalizator regionalne i lokalne prisutnost u Europskom parlamentu.

2006. do danas – Odbor regija kao platforma političkog okupljanja

U trećoj fazi svoje povijesti Odbor regija postao je jamac uključenosti lokalnih aktera u europski proces odlučivanja. Od 2006. Odbor regija sastavio je niz poveznica s ciljem razvoja i strukturiranja mreže regionalnih i lokalnih subjekata i pojačao rad svojih povjerenstava slanjem dodatnih informacija i podataka. Trenutno postoji pet takvih mreža:

Platforma Europa 2020

Mreža za nadzor supsidijarnost i

ATLAS, Platforma za grupiranje europske teritorijalne suradnje, portal za razvojnu suradnju

ARLEM, Euro-mediteranska skupština regionalnih i lokalnih vlasti

CORLEAP, Konferencija regionalnih i lokalnih vlasti za Istočnog partnerstva

Mreže omogućuju da lokalne vlasti donesu svoje specifične probleme i očekivanja u vidokrug Europske komisije i također omogućuju da Odbor regija ostvari savjetodavnu ulogu i opskrbi institucije korisnim informacijama, kako bi se bolje procijenio utjecaj predloženih zakona. Stupanjem na snagu Lisabonskog ugovora u prosincu 2009. proširio se opseg tema i obvezao EK na izravne konzultacije s regijama i gradovima prije no što se neki propis donosi.

Planovi buduće suradnje

U 2014. Odbor regija potpisao je, zajedno s Gospodarskim i socijalnim odborom (EESC), sporazum o suradnji s Europskim parlamentom kako bi ojačao svoju ulogu u zakonodavnom procesu. U tom okviru Odbor regija sustavno će parlamentu pružati procjene utjecaja na europsko zakonodavstvo. Ovaj novi postupak prilika je za Odbor regija da ojača utjecaj na rezultate suradnje Vijeća, Komisije i Parlamenta u određenim političkim područjima.

ovlasti, pored savjetodavne uloge koju ima danas. Taj bi „prirodni“ razvoj Odbora mogao rezultirati obvezom da se svaki prijedlog europskog zakona koji se tiče kohezijske politike donese skupštini na odobrenje.

Moguće je naravno zamisliti i druge konfiguracije koje bi, nadam se, omogućile da se lokalnim i regionalnim vlastima dodijeli zakonodavna nadležnost u donošenju odluka na europskoj razini koje se tiču prvenstveno njih.

Rekli su...

Reforma, decentralizacija, autonomija, fiskalni kapaciteti, odgovornost

Središnja vlast morala bi razmišljati u pravcu ujednačenog razvoja urbanih i ruralnih krajeva

Smatram da Republiku Hrvatsku treba decentralizirati u znatno većoj mjeri nego što je to sada slučaj. Regije/županije trebaju biti ključni subjekt decentralizacije. Dio ovlasti koje danas ima centralna država treba prenijeti na regije/županije. One bi trebale usklađivati zajedničke interese na svom području. Općine i gradovi imali bi ovlasti sukladno svojoj ekonomskoj moći i regionalnoj politici... U javnosti se stalno govori o tome da je u Republici Hrvatskoj prevelik broj općina i gradova i da njihov broj treba reducirati, poglavito onih koje imaju slabije ekonomske mogućnosti (manji fiskalni kapacitet). To je iz temelja pogrešno razmišljanje. Jedinice lokalne samouprave nisu niti zamišljene kao profitne organizacije, čiji bi zadatak bio stjecanje dobiti. Takav „poduzetnički“ pristup lokalnoj samoupravi potpuno je pogrešan.

Središnja vlast morala bi razmišljati u pravcu ujednačenog razvoja kako velikih gradova tako i ruralnih krajeva. Onima slabije razvijenima potrebno je pružiti pomoć po načelu solidarnosti, umjesto da ih se gura u daljnju izolaciju i nerazvijenost. Hrvatska već ima ozbiljan demografski problem, koji je u velikoj mjeri uzrokovan gospodarskom stagnacijom i dugotrajnom krizom.

Potrebno je zaustaviti daljnji odljev stanovništva u velike gradove. Čak i iz velikih gradova obrazovano stanovništvo seli se u Zagreb jer u svojim gradovima ne može pronaći adekvatno zaposlenje. Odljev kvalitetnih kadrova samo će se još pojačati sada kad je Hrvatska članica EU. U takvoj situaciji smanjenje broja gradova i ruralnih općina može biti kontraproduktivno.

Ukidanjem ili izmještanjem administrativnog sjedišta općine neće nestati naselja koja je ranije obuhvaćala ukinuta općina! Naselja sa svojim stanovništvom i dalje ostaju, njihovo stanovništvo ima svoje potrebe, ima pravo na uljuden život, ima pravo na infrastrukturu, ima potrebu za cestama, javnom rasvjetom, ima pravo na očišćene prometnice kada padne snijeg, pitku vodu.

Prema tome, posve je svejedno hoćemo li u Hrvatskoj imati 500 ili 100 jedinica lokalne samouprave, hoće li njihova sjedišta biti ovdje ili ondje. Broj naselja i broj stanovnika ostaje konstantan bez obzira na broj administrativnih općina, a ostaju i potrebe stanovništva koje treba zadovoljiti na odgovarajući način. Prije osamostaljenja Republike Hrvatske postojale su velike općine, sa sjedištima u gradovima, a okolna ruralna mjesta imala su status mjesnih zajednica. Takve velike općine nisu bile kadre na području svake mjesne zajednice izgraditi niti mrtvačnicu na lokalnom groblju, a kamoli poduzeti neki ozbiljniji infrastrukturni zahvat. Sav razvoj bio je usmjeren u gradsko središte. Sto puta sam čula pritužbe mještana da su prilikom izgradnje obiteljske kuće na selu morali platiti komunalni doprinos kao i nekakav doprinos za atomsko sklonište u centru Osijeka! Od kakve im je koristi bilo to sklonište za vrijeme Domovinskog rata neću sada posebno elaborirati.

Izdvajanjem ruralnih sredina u zasebne općine od 1992. naovamo infrastruktura je podignuta na dosta solidnu razinu. To sve govori u prilog tvrdnji da male općine, sa svojim skromnim prihodima, ipak djeluju u pravcu podizanja kvalitete stanovanja svog stanovništva. Uzmimo za primjer Grad Osijek, na čijem području od Domovinskog rata nije sagrađen niti jedan novi dječji vrtić, a čini mi se niti zgrada osnovne škole.

Ako se pogledaju okolne općine, nastale nakon raspada bivše Općine Osijek, može se vidjeti da je u nekima od njih u međuvremenu sagrađen dječji vrtić, a i poneka osnovna škola. Ne ulazeći u to čijim sredstvima je (su)financirana izgradnja tih objekata, ipak se mora zamijetiti da je određeni napredak postignut.

Ako i nisu imale dostatna sredstva za izgradnju tih objekata, općine su se snašle na drugi način, pokrenule su inicijativu, svojim su sredstvima izradile projektnu dokumentaciju, možda pribavile građevinsko zemljište, a onda je projekt dalje (su)financiran iz državnog ili županijskog proračuna, predpristupnih fondova...

Slično je i na drugim područjima života. Od 1992. godine pa do danas konstantno su se smanjivali prihodi jedinica lokalne samouprave, a povećavao opseg poslova koje te jedinice moraju obavljati. Svaka izmjena Zakona o porezu na dohodak, kojom je povećan neoporezivi osobni odbitak, odnosno uvedene dodatne porezne olakšice, predstavljala je pravi udar na proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Smanjenjem ukupne masa uplaćenog poreza na dohodak, smanjen je i izvorni prihod općina, gradova i županija koje imaju udio u tom porezu. Država je svoj gubitak nadoknadila povećanjem stope PDV-a, koji je jedan od najizdašnijih državnih prihoda, a jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ostale su zakinute za prihode. S druge strane, obujam poslova neprekidno je rastao...

Marina Krajnović, Općina Ernestinovo

Lokalnim jedinicama treba maksimalno povećati stupanj autonomije i odgovornosti u financiranju javnih dobara i pružanju javnih usluga

Što pokazuje istraživanje zagrebačkog Ekonomskog instituta o reformi lokalne samouprave u Hrvatskoj. Ravnateljica Ekonomskog instituta i voditeljica istraživanja Dubravka Jurlina Alibegović:

„Rezultati posljednjeg istraživanja potvrdili su postojeća saznanja po kojima se može zaključiti da je lokalna samouprava ovisna o prihodima od poreza i pomoćima iz državnog proračuna, a općine i gradovi ne mogu utjecati na razinu tih prihoda; da je fiskalna sloboda lokalnih jedinica u ostvarivanju vlastitih prihoda relativno mala; da lokalne jedinice najmanje prihoda ostvaruju od vlastitih poreznih prihoda. Važno je naglasiti da su velike razlike u fiskalnim kapacitetima između pojedinih lokalnih jedinica. Županije imaju najmanje fiskalne kapacitete, što je nespojivo s njihovom ulogom koja je usmjerena na koordiniranje i poticanje regionalnog razvoja.“

„Posljednji su dostupni podaci Ministarstva financija o izvršenju lokalnih proračuna za 2011. godinu. Proračuni općina, gradova i županija sudjeluju s oko 15,8 posto u prihodima i 14,6 posto u rashodima nekonsolidirane opće države ili oko 6,4 posto u bruto domaćem proizvodu. To se u teoriji naziva stupnjem fiskalne decentralizacije. U Hrvatskoj je on i dalje relativno nizak i središnja država ostvaruje većinu javnih prihoda i troši najveći dio javnih rashoda. U usporedbi s prosjekom ostalih 27 zemalja Europske Unije, Hrvatska je u skupini visoko centraliziranih država.“

„Prava decentralizacija treba rezultirati prijenosom javnih poslova, odgovornosti i sredstava na lokalne jedinice.“ „Naši se temeljni prijedlozi odnose na to da je potrebno ispraviti postojeća nedovoljno transparentna i neodgovarajuća rješenja koja se tiču postojeće podjele javnih poslova i načina financiranja općina, gradova i županija.“

Smatramo da lokalne jedinice trebaju stjecati sredstava tako da se maksimalno povećaju stupanj njihove autonomije i odgovornosti u financiranju javnih dobara i pružanju javnih usluga građanima koji na taj način lakše mogu identificirati onu razinu vlasti koja je odgovorna za kvalitetu i kvantitetu javnih dobara i usluga. Nadalje, smatramo da lokalne jedinice trebaju samostalno stjecati što više vlastitih prihoda te što manje ovisiti o središnjoj državi. Zato je važno utvrditi različitu razinu obvezatnih nadležnosti lokalnim jedinicama ovisno o njihovoj veličini i snazi.“

„Predlažemo više različitih razina lokalnih jedinica, od ma-

lih općina, općina, gradova, velikih gradova, poseban tretman glavnog grada i regija u skladu s utvrđenim kriterijima za svaku pojedinu razinu lokalne jedinice vodeći računa o tome da svi stanovnici u lokalnim zajednicama dobiju što je moguće sličniju razinu kvalitete javnih usluga uz razumne troškove.“

„Malim općinama i općinama pripao bi najmanji obuhvat koji bi trebao uključiti npr. samo financiranje održavanja javnih površina (pranje ulica, održavanje zelenih površina i parkova, dječjih parkova i sl. komunalnih poslova). Kao što je poznato sadašnji zakon ne pravi razliku u poslovima iz samoupravnog djelokruga između općina i gradova. Općine i gradovi bez obzira na veličinu, broj stanovnika i fiskalnu snagu te druga obilježja zadužene su za iste poslove i to one lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana. Među tim poslovima zakon navodi

od uređenja naselja i stanovanja, prostornog i urbanističkog planiranja, komunalnog gospodarstva, brige o djeci, socijalne skrbi, primarne zdravstvene zaštite, odgoja i osnovnog obrazovanja, kulture, tjelesne kulture i sporta, zaštitne potrošača, zaštite i unapređenja prirodnog okoliša, protupožarne i civilne zaštite do prometa na svom području. Kad sve to pažljivije analiziramo, jednostavno je uočiti da bi svaka i najmanja općina trebala imati „vojsku“ zaposlene administracije različitih struka da kvalitetno obavi sve svoje zakonom propisane zadaće. U najmanju ruku trebala bi imati pravnika, upravnog pravnika, ekonomistu, prostornog planera, inženjera građevinarstva i prometa, politologa, pedagoga i niz drugih struka. To je fiskalno neodrživo i za fiskalno snažne veće sredine. Zato je važno da najmanja jedinica lokalne samouprave bude organizirana da svojim građanima osigurava dio građanima važnih administrativnih funkcija općine i najmanji opseg javnih poslova, onih iz komunalnog dijela koje sam već navela. To znači da takva mala lokalna jedinica treba samo nekoliko zaposlenih za obavljanje svojih javnih poslova, a i financiranje tih poslova treba se temeljiti na maksimalnom oslanjanju na vlastite prihode. Ako ne postoje vlastita sredstva za financiranje administrativne funkcije i najmanjeg obuhvata javnih poslova, čini mi se da nema stvarne (ne samo financijske) opravdanosti za postojanje takve administrativne jedinice. Jedna od mogućnosti koje podržava razvijena i puno bogatija zapadna Europa, spomenut ću samo Švicarsku i Norvešku, jest slučaj u kojoj postoje male općine čiji su čelnici volonteri, uspješni poslovni ljudi koji efikasno upravljaju svojom općinom.“

„Ne bi trebalo praviti razlike između male i velike općine u izvorima financiranja. Kod financiranja naglašavam da je potrebno maksimalno zalaganje u smjeru oslanjanja na vlastite izvore financiranja. Lokalne jedinice i još više njihovi lokalni čelnici trebaju biti svjesni svoje odgovornosti prema lokalnim biračima i osigurati uvjete da lokalne jedinice uprihode svoje zakonom propisane vrste prihoda.“ (Globus, 30. rujna 2014.)

Zašto je danski model dobar, ali u Hrvatskoj teško ostvariv?

Danski model bio bi dobar za Hrvatsku, no pitanje je možemo li mi zbog našeg mentaliteta tako nešto i napraviti. Prof. dr. sc. Ivan Koprić:

„Kraljevina Danska, koja je po broju stanovnika i veličini usporediva s Hrvatskom, sada ima pet regija i manje od stotinu općina. U prosjeku njihovi gradovi i općine imaju 55 tisuća sta-

novnika, a kod nas je prosjek sedam tisuća. Također, danske regije s oko milijun stanovnika u razini su europske statističke preporuke od 800 tisuća". Ne bi bilo dobro ukinuti županije preko noći jer ostaje pitanje tko bi onda obavljao funkcije koje sada županije obavljaju za velik dio gradova i općina.

„Kod nas bi se reformom prvo trebalo sadašnjih 20 županija svesti na pet regija, odnosno četiri regije i metropolitansku federaciju oko grada Zagreba, a u drugom koraku smanjiti broj jedinica lokalne samouprave na najviše 120. Način na koji su Danci do tog došli u nas je teško ostvariv, jer osim što su imali petogodišnje razdoblje za provedbu reforme, u Danskoj su imali i politički konsenzus odnosno dogovor najjačih stranaka. Tamo su od svojih jedinica lokalne samouprave prvo tražili da se sami udruže u veće. Imali su dosta dug period, dakle, nije se lomilo preko koljena. Mi imamo tri saveza jedinica lokalne samouprave, od kojih se Udruga općina i Zajednica županija protive reformi, a Udruga gradova samo je formalno 'za'. Nadalje, za reformu su samo manje političke stranke, a i to je upitno jesu li doista za reformu ili se radi o demagogiji kojom prikupljaju političke bodove. Naše su najveće stranke SDP i HDZ protiv reforme i, kako mi je jednom prilikom rečeno, to je jedino u čemu se slažu. Ne možemo doći do danskog modela osim nasilno, a i pretežito je mišljenje da se zakonom propiše i prelomi preko koljena.“

„Puno bi bolje bilo da imamo 120 urbanih centara oko kojih bi trebalo izgraditi nove jedinice lokalne samouprave, a ruralne sredine neka se dogovore s kojim bi od tih urbanih centara išle. Ovo što sada imamo sa 555 jedinica lokalne samouprave neodrživo je, pogotovo što mnoge osnovne jedinice (općine) osnivaju i svoja komunalna poduzeća s tri čovjeka! ... Istra može zadržati autonomiju kao mini regija, a slična je situacija i s dubrovačkim područjem. 'Tu je i pitanje područja Zadra, koji je u crkvenoj organizaciji izdvojen odnosno direktno povezan s Vatikanom, zatim Međimurja, Baranje i Zapadne Slavonije, jer je Hrvatska bogata specifičnostima. Mogli bismo imati pet osnovnih regija, a da unutar njih par područja zadrži samostalnost kao mini regije. Smisao regija nije da budu ovo što su sada županije. Kroz regije bi trebalo decentralizirati javne službe, trebalo bi doći do podjele poslova tako da obavljaju ono što se sada obavlja preko ministarstava u Zagrebu, a ovo što obavljaju županije da preuzmu lokalne jedinice. Sada imamo nakaradnu situaciju koja je i po Ustavu upitna. Svega 33 grada u RH obavljaju poslove koje po zakonu i trebaju obavljati, a ostali gradovi prepuštaju ih Županiji, isto tako i sve općine. Zato

preko noći ne možemo ukinuti županije jer bismo, kratkoročno, imali velik problem.“

(<http://www.tportal.hr/>, 15. kolovoza 2014.)

Regionalizacija i decentralizacija budućnost su Hrvatske

Ukidanje općina često se spominje kao jedna od mjera uštede. Dr. sc. Ivo Josipović, predsjednik RH:

„U raspravama o budućem mogućem Ustavu pitanje regionalizacije bilo bi iznimno važno. (...) Zaključak i stručne radne skupine i moj je da Hrvatska mora biti puno više decentralizirana nego danas. Pitanje o broju jedinica lokalne samouprave je u ovom trenutku nebitno. Ono što želim postići je da Hrvatska bude decentralizirana, da puno više poslova ide na razinu lokalne samouprave – govorimo li tu o općinama od 100 ljudi ili 10000 ljudi u ovom trenutku je manje važno. Važnu funkciju preuzimaju regije. Hrvatska je premala zemlja da bi vlast bila raspršena na 600 ili 500 jedinica lokalne samouprave bez pravog objedinjavajućeg kriterija. Mi danas imamo područja koja imaju povijesnu tradiciju zajedništva, svoju gospodarsku cjelinu, donekle i svoju specifičnu kulturološku bazu i mislim da su te buduće regije najbolje jedinice od kojih onda dalje ide grananje prema gradovima i općinama i otvoreno bih rekao – sukladno potrebama same regije. Neću sada govoriti o broju regija – imamo varijante 6, 7, 8, no to je sada stvar rasprave. Tu će biti i puno parcijalnih interesa o kojima će se voditi više ili manje računa. Ali, zar Slavonija nije jedna regija i zar kao takva ne može bolje služiti svojim građanima nego sada, rasparcelirana? Mislim da je regionalnost budućnost Hrvatske, da je veća decentralizacija i kada je riječ o poslovima ali i novcima budućnost Hrvatske.

(Mediaservis, 11. rujna 2014.)

Preporuke Foruma za javnu upravu:

Organizacija i funkcioniranje lokalne samouprave iznimno je važno pitanje svake države iz razloga što se radi o razini koja ja najbliža građanima, na kojoj se rješavaju njihovi svakodnevni problemi i pitanja za koja su neposredno zainteresirani. U Hrvatskoj se ta tema dugo vremena problematizira te zahtijeva suštinsku reformu. Premda već duže vrijeme postoje brojni problemi, dosad nismo svjedočili niti jednom dubljem reformskom zahvatu u organizaciji i funkcioniranju lokalne

amouprave.

Promjene su se koncentrirale samo na lokalne političke institucije. Stoga je krajnje vrijeme za promjene u sustavu lokalne samouprave, jer postojeće stanje nije zadovoljavajuće sa stajališta građana odnosno lokalnog stanovništva, niti je financijski i gospodarski održivo. Ključnima se ističe preporuka reforme teritorijalnog ustroja: Izvorni problem u sustavu hrvatske lokalne samouprave je složena, neracionalna i neuravnotežena teritorijalna struktura. Ona je dugoročno neodrživa ne samo financijski, već i zbog prevelikih razlika u veličini i razvojnom kapacitetu jedinica, što njihove stanovnike stavlja u nejednak položaj. Stoga bi reorganizacija trebala obuhvatiti značajno reduciranje broja lokalnih jedinica - s obzirom na objektivne uvjete ne više od 150 – kako bi bile u mogućnosti efikasno pružati javne usluge građanima te osiguravati razvojnu funkciju. Pritom bi ukinute općine i gradovi mogli zadržati svoje sadašnje granice u obliku mjesnih odbora s vlastitim financijskim sredstvima i ovlastima (za razliku od sadašnjih mjesnih odbora) za zadovoljavanje potreba od neposrednog interesa svog stanovništva. U pogledu regionalne razine vlasti, najplauzibilnije rješenje odnosi se na ukidanje županija kao drugostupanskih jedinica i uvođenje samoupravnih regija (s obzirom na geografske, ekonomske i društvene uvjete - njih pet), od kojih bi jednu činio glavni grad i njegova okolica, organizirani po modelu metropolitanske federacije. Korjenita reforma teritorijalne organizacije vlasti preduvjet je proširenja ovlasti i jačanja financijskog kapaciteta lokalnih jedinica, odnosno sine qua non istinske decentralizacije.

Ostale važne preporuke su: provedba „prave“ decentralizacije, jačanje razvojne uloge lokalnih i regionalnih jedinica, obrazovanje i profesionalizam lokalnih službenika i dužnosnika za obavljanje javnih poslova, politička volja i podrška javnosti reformi lokalne samouprave.

(Institut za javnu upravu i Friedrich Ebert Stiftung, svibanj 2014.)

Muke po pročelniku

Općine tvrde da su kriteriji za izbor i imenovanje pročelnika prestrogi

Prema podacima iz 2010. godine oko 30 posto hrvatskih općina nije imalo pročelnika jedinstvenog upravnog odjela, oko 10 posto općina imalo je pročelnika sa srednjom stručnom spremom, a pouzdano se zna da veliki broj općina ima vršitelja dužnosti, dakle „privremenog“ pročelnika.

Ovi podaci alarmantni su kada uzmemo u obzir činjenicu da mnoge općine nemaju jedinstveni upravni odjel jer, zahvaljujući svojoj veličini, broju stanovnika ili prihodu, imaju mogućnost osnovati i održavati „razvedeniji“ upravni aparat. Također je važno ovaj problem razmatrati kroz prizmu Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a naročito temeljem Uredbe o klasifikaciji radnih mjesta u lokalnoj i područnoj (regionalnoj samoupravi).

Opisana situacija predstavlja problem stoga što općina koja ne može donositi rješenja u upravnom postupku živi samo na odlukama koje donosi izravno načelnik kao izvršno tijelo općine, a sav administrativni posao koji omogućava potpuno i efikasno funkcioniranje općine kao i njenu financijsku održivost, biva doveden u pitanje.

Jedina okolnost koja sprječava potpunu blokadu upravnog aparata je brojnost jedinica lokalne samouprave zbog koje je jako teško u potpunosti nadzirati zakonitost postupanja. Oslanjanje na drugostupanjski postupak u ovom slučaju više podsjeća na simptomatsko liječenje u medicini nego na sustavno rješavanje problema.

Jedinstveni upravni odjel je javnopravno tijelo u upravnom postupku i kao takvo odgovorno za cjelokupno upravljanje općinom. Zakon i uredba navode jasan kriterij prema kojem pročelnik ili pročelnica takvoga odjela može biti osoba sa visokom stručnom spremom i najmanje pet godina staža na odgovarajućim poslovima. Uredba je omogućila i iznimku po kojoj valjan kandidat može biti i osoba sa višom stručnom spremom i najmanje deset godina staža na odgovarajućim poslovima.

Iznimno je moguće imenovati pročelnika prema potonjem kriteriju samo kada se na natječaj nije javio kandidat koji za-

dovoljava temeljne kriterije. Imenovanje pročelnika srednje stručne ili više spreme, ako je bilo kandidata s visokom, izravno je protivno Zakonu i Uredbi, a upravni akti koje potpiše takav pročelnik redovito se poništavaju u postupku pred drugostupanjskim tijelima.

Mnoge općine tvrde da su kriteriji, kako ih postavlja Uredba, prestrogi za izbor i imenovanje pročelnika stoga što je jako teško privući kvalitetan kadar na rad u općine, naročito ako se one nalaze daleko od većih urbanih centara. Načelnici također tvrde da plaće koje općine mogu ponuditi potencijalnim pročelnicima nisu motivirajuće za osobe visoke stručne spreme i s najmanje pet godina staža.

Postoje brojne mogućnosti kako doskočiti ovom problemu. Najjednostavniji način je snižavanje kriterija za imenovanje pročelnika. Druga općina već se dulje vrijeme zalaže za snižavanje kriterija za izbor pročelnika jedinstvenih upravnih odjela u općinama i gradovima i to na minimalni standard od više stručne spreme i pet godina staža na odgovarajućim poslovima. Neke pak općine zagovaraju kriterij visoke stručne spreme i najmanje tri godine staža na odgovarajućim poslovima. Iz navedenog je razvidno da su kombinacije brojne i da će, bez obzira na to koju izaberemo, uvijek biti nezadovoljnih ili onih kojima nedostaje samo jedna godina škole ili staža da budu „savršeni pročelnici“.

Još jedna od mogućnosti za rješavanje ovoga problema je i zajedničko imenovanje pročelnika u dvije ili više jedinica lokalne samouprave. To ne bi trebalo miješati sa člankom 54. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi koji govori o jedinstvenom upravnom odjelu već se radi o statusu u kojem jedna ili više lokalnih jedinica imenuju zajedničkog pročelnika ili pročelnicu, a pravilnicima o unutarnjem redu točno i izričito propisuju koji će udio svoga radnog vremena osoba raditi za njihovu jedinicu.

Osnivanje zajedničkih upravnih odjela mogućnost je opisana u Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Tu se radi i o jednom od najeklatantnijih primjera međuopćinske suradnje, vrijednosti koju Udruga općina već godinama zagovara. Zajednički upravni odjel riješio bi ne samo problem nedostatka pročelnika ili nedovoljne financijske konstrukcije, već bi manjim lokalnim jedinicama pomogao prebroditi i neke svakodnevne sa-

držajne i administrativne probleme, a konačno doveo i do velikih ušteda sredstava zbog okrupnjavanja poslova u nadležnosti lokalnih jedinica pa možda i zajedničkih javnih nabava.

Neki od glavnih protuargumenata koje općine ističu kod rješavanja ovoga problema je nesigurnost oko jednake posvećenosti pročelnika svim općinama i problem putovanja između dva radna mjesta u slučaju opsluživanja dvije ili više općina. Bilo kako bilo, pročelnici, kao članci javnopravnih tijela i glavni administrativni akteri velikog dijela hrvatske lokalne zajednice, nasušna su potreba. Nedvojbeno je da bez njih velik dio lokalnih jedinica funkcionira samo polovično, kao što je nedvojbeno da se njihovo imenovanje ne smije zaobilaziti. Hoće li se broj pročelnika povećati snižavanjem kvalifikacija potrebnih za njihovo imenovanje, povećavanjem mase plaća s obzirom da neto plaće od 7.000 do 8.000 kn nisu označene kao stimulativne, ili stavljanjem u pogon odredaba o zajedničkom imenovanju pročelnika odnosno osnivanjem zajedničkih upravnih odjela, ostaje da se vidi. U svakom slučaju, uprava treba pročelnike, i to što kvalitetnije. Ovim tekstom želimo potaknuti raspravu o mogućim rješenjima ovog realnog i poprilično gorućeg problema. (A.M.)

Možemo li se obraniti od prirodnih katastrofa?

Krajem rujna 2014. u Japanu se aktivirao vulkan Ontake, smješten na području prefektura Nagano i Gifu, 200 kilometara zapadno od Tokija. Na padinama planine bilo je zarobljeno oko 300 planinara.

Iako su vijesti o velikim prirodnim katastrofama diljem svijeta, nalik spomenutoj, sve prisutnije u medijima, prosječni stanovnik Hrvatske na njih ne obraća previše pozornosti. U pravilu se radi o mjestima koja su daleko od nas, pa je na temelju šturih podataka teško razabrati do koje mjere prirodne i druge katastrofe doista upravljaju životom neke zajednice, države, naroda, pokrajine, grada ili sela. Međutim radi se o ozbiljnom pitanju o kojemu važne i velike globalne institucije redovito raspravljaju. Naime prirodne katastrofe na više načina razaraju tkivo svake zajednice. Ne samo zbog toga što su u pravilu praćene ljudskim žrtvama, već i zbog toga što istovremeno nanose veliku materijalnu štetu, razaraju gospodarstvo i utječu na psihosocijalni status pogođenog stanovništva. Otklanjanje posljedica katastrofe u pravilu je višegodišnji posao koji zahtijeva angažman velikog spektra različitih stručnjaka.

Pitanjem utjecaja prirodnih i drugih katastrofa na stanovništvo, gospodarstvo, politiku i druga područja društvenog života u pogođenim zajednicama već duže vrijeme bavi se niz institucija na čelu sa Svjetskom bankom, pa je tako osnovana i inicijativa pod nazivom Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (GFDRR – Globalni servis za zaštitu od katastrofa i oporavak). Radi se o inicijativi u kojoj se nalazi 21 donator/partner i koja pomaže zemljama visokog rizika i malog kapaciteta da bolje shvate i smanje ranjivost prema prirodnim katastrofama i klimatskim promjenama. GFDRR je osnovan nakon održavanja prve konferencije o smanjenju posljedica katastrofa koja je, pod okriljem Organizacije ujedinjenih naroda, održana 2005. u Kobeu (Japan), a u članstvu su, osim niza država, i Svjetska banka, Program UN-a za razvoj (UNDP), Europska unija, itd.

Prva globalna konferencija u organizaciji GFDRR-a o

katastrofama, njihovim posljedicama i načinom borbe protiv njih održana je 2005. godine u Genevi (Švicarska) pod nazivom World Reconstruction Conference (Svjetska konferencija o obnovi). Druga, World Reconstruction Conference, održana je od 10. do 12. rujna 2014. u Washingtonu.

Druga globalna konferencija o katastrofama okupila je predstavnike brojnih država i institucija, znanstvenike i predstavnike organizacija civilnoga društva koji su tijekom tri dana iznosili svoja iskustva i dobre prakse u borbi protiv katastrofa u različitim područjima u svijetu. Naime katastrofe se, prema navodima znanstvenika, u posljednjih 30 godina događaju sve češće, a procjenjuje se da ukupna šteta od katastrofa nastala u razdoblju od 1980. do 2012. iznosi nezamislivih 3,8 trilijuna američkih dolara. S klimatskim promjenama, kažu znanstvenici, stanje u budućnosti neće biti bolje. Stoga nije niti čudno što su se velike svjetske institucije zainteresirale za ovaj problem.

I dok je Hrvatska smještena u prilično sigurnom dijelu svijeta, postoje zemlje koje su kontinuirano izložene prirodnim katastrofama. Pored Indije, Indonezije, područja Kariba i sl., jedna od takvih zemalja je i Japan. U samo dvadesetak godina Japan je doživio nekoliko prirodnih katastrofa: od velikog potresa u Kobeu 1995., preko potresa (magnituda 9 stupnjeva Merkalijeve ljestvice) i potom ogromnog tsunamija u gradu Sendajiju u ožujku 2011. (koji je izazvao i probleme u nuklearnoj elektrani Fukushima I), pa do nedavne erupcije vulkana spomenute u uvodu teksta. Međutim osim što je stalno izložen opasnosti katastrofe, Japan je i zemlja poznata po zadivljujućoj disciplini i upornosti svojih stanovnika. Stoga japansko društvo i sve institucije vrlo ozbiljno shvaćaju vježbe evakuacije i druge vježbe ponašanja u uvjetima katastrofe. Primjera radi, u japanskom se osnovnim školama svaki mjesec provodi vježba postupanja u slučaju potresa, a učenici ponekad vježbaju i u posebnim sobama za simulaciju potresa. Vježbe se provode i u tvrtkama, na fakultetima i ostalim javnim mjestima pa Ja-

pan danas s pravom nazivaju vodećom zemljom u borbi protiv katastrofa i njihovih posljedica. Štoviše, 1. rujna se u Japanu slavi kao Dan prevencije katastrofa, sjećanje na veliki potres u Tokiju 1923.

Osim Japana jedno od mjesta stalno izloženih prirodnim katastrofama je područje Karipskog otočja (pored Meksičkog zaljeva, uključuje najveće otoke poput Kube ili Haitija i niz malih otoka). Radi se o području koje je, osim povremenim potresima i poplavama, sezonski izloženo utjecaju uragana. Stoga minijaturne otočne države poput npr. Grenade, Barbadosa i sl. teško mogu računati na bilo kakav održivi razvoj – njih svake sezone uragan doslovno pomete pa se vlast i prisutne međunarodne organizacije uglavnom bave dostavom i raspodjelom

humanitarne pomoći, a ne projektima koji potiču razvoj.

Europa ima nekoliko aktivnih vulkana (Etna, Vezuv, Stromboli, više vulkana na Islandu) koji povremeno erupiraju i stvaraju logističke poteškoće (sjetimo se erupcije vulkana na Islandu 2010. godine kada je duže vrijeme bio obustavljen ili poremećen zračni promet u istočnoj i središnjoj Europi). Međutim ipak možemo reći da je područje Europskog kontinenta relativno sigurno područje u kojem se prirodne katastrofe javljaju tek povremeno (npr. posljednji značajan potres na području Balkanskog poluotoka dogodio se 2010. u Kraljevu, Srbija). Pa ipak, poplave koje su u svibnju pogodile Hrvatsku, Bosnu i Srbiju govore nam o tome da se ne smijemo opustiti. Snaga proljetnih poplava i posljedice koje su one ostavile svakako ih svrstavaju u značajne prirodne katastrofe koje su zadesile našu regiju. Vrijednost utvrđene štete je u rasponu od 300 milijuna

eura u Hrvatskoj pa sve do oko 1,5 milijarda eura u Srbiji. Može se reći da posljedice prirodne katastrofe na kraju predstavljaju praktično pitanje kojim se u bitnom dijelu mora baviti i lokalna samouprava (obnoviti naselja, lokalne ceste i sl.).

Ključna poruka s konferencije u Washingtonu je upozorenje da svaka prirodna katastrofa osim ljudskih žrtava i neposrednog razaranja donosi i dugotrajne ekonomske i psihosocijalne posljedice s kojima se treba nositi, odnosno za koje se treba pripremiti. Imajući u vidu takve poruke svjetskih stručnjaka, ali i (nažalost) neposredno iskustvo nedavnih poplava, potrebno je ocijeniti jesu li tijekom poplava u našoj zemlji svi dionici (sve službe i sami građani) učinili svoj dio posla. Ovakva procjena potrebna je ne zbog toga da se nekoga optuži za posljedice koje su nastupile, već da se otklone nedostaci u sustavu obrane od

katastrofe i njezinih posljedica. Iako žrtve vjerojatno nikada neće biti zadovoljne učinjenim (osobito ako ih za mišljenje pitate neposredno nakon katastrofe, kada im je imovina uništena a budućnost neizvjesna), objektivna ocjena govori u prilog tome da je većina hrvatskih nadležnih službi za vrijeme proljetnih poplava postupala odgovorno i učinkovito. Ova činjenica, daka-ko, ne oslobađa nadležne službe od kontinuiranih priprema za borbu s posljedicama prirodnih katastrofa. No i građani nose vlastiti dio odgovornosti. Svaka bespravna gradnja na području koje je utvrđeno kao retencija (područje za ispuštanje viška vode iz vodotoka) morala bi se strogo kažnjavati i učinkovito onemogućavati, a stanovnike je potrebno sustavno informirati o načinu ponašanja u slučaju nepredviđenih okolnosti. Jer, čini se da se od posljedica prirodnih katastrofa možemo uspješno obraniti jedino dobrom pripremom i zajedništvom.

Drugi pišu...

Planovi konačno definirani: u Hrvatskoj će se do 2018. izgraditi 13 centara za gospodarenje otpadom

U Hrvatskoj će biti izgrađeno 13 centara za gospodarenje otpadom. Prva dva, Mariščina i Kaštijun, započet će s radom do kraja ove godine. Za pet će se njih u sljedećih šest mjeseci podnijeti zahtjevi za financiranje prema EU-u, a natječaji za preostalih šest otvorit će se do kraja 2015. Upravo je izdano i rješenje o prihvatljivosti zahvata u okoliš te okolišna dozvola za Centar za gospodarenje otpadom u Biljanima Donjim za Zadarsku županiju. Kako bismo do kraja 2018. uspostavili sve centre ubrzane su aktivnosti na pripremi dokumentacije i povlačenju sredstava iz EU fondova", izjavio je ministar zaštite okoliša i prirode Mihael Zmajlović prilikom predstavljanja cjelovitog sustava gospodarenja... Na okruglom stolu sudjelovao je i potpredsjednik Vlade i ministar regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Branko Grčić koji je kazao da od gotovo 5 milijarda kuna osiguranih za izgradnju centara gospodarenja otpadom u Hrvatskoj, čak su 3,2 milijarde bespovratna sredstva EU-a. Napomenuo je da do kraja 2018. godine Hrvatska treba uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, a u Hrvatskoj će ih ukupno biti izgrađeno 13. Iako je Plan gospodarenja otpadom u RH omogućavao postojanje 21. centra, odnosno po jedan u svakoj županiji, dodatnim analizama i studijama pokazalo se da je 13 optimalno i za građane cjenovno prihvatljivo rješenje.

Među pet centara koji će se u sljedećih 6 mjeseci prijaviti za sufinanciranje nalazi se i regionalni centar za gospodarenje otpadom Piškornica koji će pokrivati četiri županije. Za Biljane Donje u Zadarskoj županiji, projekt vrijedan 420 milijuna kuna uz 70 posto sredstava iz fondova EU-a, upravo je izdano rješenje i okolišna dozvola, početkom 2015. bit će raspisan natječaj za izvođenje radova, a otvaranje je predviđeno do kraja 2017.

godine. Dogotovljena je i zadnja studija kojom su analizirane potrebe i optimalna rješenja za sedam panonskih županija. Za sanaciju odlagališta otpada Trebež u Samoboru potpunosti su osigurana sredstva od 96 milijuna kuna (85% iz Kohezijskog fonda, a preostalih 15% iz Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost), početak radova očekuje se na proljeće 2015., a rok završetka sanacije za kraj 2016. Po modelu financiranja uz pomoć Kohezijskog fonda i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost koji omogućava pokrivanje 100% troškova dosad se odobrila sanacija odlagališta otpada Filipovica za koju je sredinom kolovoza raspisan natječaj za radove, kao i za odlagalište Semeljci pokraj Osijeka. Resorni ministar napomenuo je i da Strategija gospodarenja otpadom RH i Plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2007. - 2015. predviđaju sanaciju i zatvaranje postojećih odlagališta otpada do kraja 2018. godine, dokad mora biti uspostavljen i sustav centara za gospodarenje otpadom.

(Newsletter Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, kolovoz 2014.)

Pregled događanja u trećem tromjesečju 2014.

Trening za trenere Vijeća Europe

Predstavnik Udruge općina Ante Martić sudjelovao je od 16. do 20. lipnja 2014. u Zadru na treningu za trenere o dobrom upravljanju vodstvu i etici u lokalnoj samoupravi (Good Governance, Leadership Academy, and Ethics) koju su organizirali Vijeće Europe i ENTO.

Radna skupina NALAS-a u Skopju

Radna skupina NALAS-a za upravljanje otpadom u ruralnim sredinama povezana sa zelenim turizmom i prirodnim nasljeđem održana je u Skopju (Makedonija) 25. i 26. srpnja 2014. i u njezinom je radu sudjelovao predstavnik UORH-a Ante Martić.

Lokalna samouprava traži veću decentralizaciju

Predsjednik Republike Ivo Josipović održao je 30. lipnja 2014. drugi po redu radni stol na temu lokalne i područne samouprave na kojem su sudjelovali predstavnici Udruge općina.

Izvijestio je da rezultati ankete provedene među čelnicima lokalne samouprave pokazuju kako je velika većina njih za veću decentralizaciju države.

O nacrtu prijedloga Zakona o regionalnom razvoju kod predsjednika RH

Predsjednik Republike Ivo Josipović održao je u petak 18. srpnja radni sastanak o nacrtu Prijedloga zakona o regionalnom razvoju kojem je nazočio predsjednik Udruge općina Đuro Bukvić i član Upravnog odbora Bruno Hranić.

Završena akcija prikupljanja humanitarne pomoći

Tijekom jednomjesečne humanitarne akcije prikupljanja financijske pomoći za stradale u područjima pogođenim poplavom, Udruga općina na posebnom je bankovnom računu do kraja lipnja prikupila 210.000 kuna i početkom srpnja uplatila cjelokupni iznos na račun Hrvatskog crvenog križa.

Upućen zahtjev Ministarstvu financija

Tri udruge lokalne i regionalne samouprave u Hrvatskoj – Udruga općina, Udruga gradova i Zajedni-

ca županija - uputile su sredinom srpnja 2014. dopis ministru financija Borisu Lalovcu u kojem se daju komentari na informacije o više modela mogućih izmjena poreza na dohodak.

Saznavši iz medija da Ministarstvo financija analizira i priprema izmjene u sustavu poreza na dohodak, udruge su zatražile održavanje radnog sastanka.

NALAS-ova ljetna škola u Ohridu

Prva ljetna škola NALAS-a o lokalnoj upravi i fiskalnim odnosima na lokalnoj razini održana je od 16. do 18. srpnja 2014. u Ohridu (Makedonija) i u njezinom su radu sudjelovali predsjednik Udruge općina i NALAS-a Đuro Bukvić i izvršni direktor Udruge Mladen Ivanović.

Sastanak radne skupine NALAS-a i ATTRACT-SEE projekta

Kao predstavnik UORH-a Ante Martić sudjelovao je na zajedničkoj radionici nekoliko radnih skupina NALAS-a i ATTRACT-SEE projekta u Skopju (Makedonija) 2.-3. rujna 2014.

Konferencija o katastrofama

Druga globalna konferencija o katastrofama (World Reconstruction Conference), njihovim posljedicama i načinom borbe protiv njih održana je od 10. do 12. rujna 2014. u Washingtonu uz sudjelovanje izvršnog direktora Udruge općina Mladena Ivanovića kao predstavnika regionalne asocijacije NALAS.

Susret NALAS-ovih nacionalnih asistenata

U Donjoj Stubici je 10. i 11. rujna održan godišnji radni susret deset nacionalnih suradnika (Knowledge Management Assistants) regionalne mreže udruga lokalne samouprave NALAS.

Susret je imao tri dijela i uključivao je redovnu analizu rezultata, obuku i evaluaciju.

Predsjednik NALAS-a Bukvić o izazovima lokalne samouprave u Jugoistočnoj Europi

Nadležnosti i sposobnosti lokalne samouprave da se pripremi za katastrofalne situacije u prirodnim nepogodama, regionalna solidarnost, um-

reženost, fiskalna decentralizacija te uloga Lokalne samouprave u provedbi Strategije ekonomskog razvoja SEE2020 bile su temama sastanka predstavnika članica regionalne mreže udruga lokalne samouprave NALAS u Beogradu (Srbija) 18. i 19. rujna 2014.

Predsjednik NALAS-a i predsjednik Udruge općina u Republici Hrvatskoj Đuro Bukvić, načelnik općine Lukač, izjavio je između ostalog kako NALAS ima ogromnu ulogu u okupljanju lokalne samouprave odnosno njezinih nacionalnih udruga u Jugoistočnoj Europi.

Predsjednik Bukvić na konferenciji o investiranju

Predsjednik Udruge općina u RH Đuro Bukvić sudjelovao je na otvorenju konferencije „Planiranje, organiziranje i provedba investicijskih projekata u lokalnim samoupravama“, koja se održava od 22. do 24. rujna 2014. u hotelskom naselju Solaris pored Šibenika.

Konferencija za medije u Šibeniku

Predstavnici Udruge općina u Republici Hrvatskoj održali su 23. rujna 2014. u Šibeniku, uoči sjednice Upravnog odbora, konferenciju za medije na kojoj su izrazili negodovanje zbog nove porezne reforme kojom se smanjuje porez na dohodak.

Sjednica Upravnog odbora UORH-a

Upravni odbor Udruge općina održao je svoju redovnu sjednicu 23. rujna 2014. u Šibeniku i dogovorio da će se 7. studenog 2014. održati Skupština udruge.

Okrugli stol projekta Upravljanja komunalnom infrastrukturom

U Beogradu je 25. rujna 2014. održan okrugli stol projekta Upravljanje komunalnom infrastrukturom (Asset Management) kojeg provode GIZ, NALAS, HEIS u suradnji s nacionalnim udrugama lokalne samouprave.

Kontaktna točka u Hrvatskoj je UORH.

Naslovnica

Varaždinski kupus

Varaždinski je kraj od davnina poznat po proizvodnji kupusa. Varaždinsko zelje, a posebno kiselo zelje, može se naći na trpezama i izvan Hrvatske i sastavnim je dijelom brojnih recepata. U općini Vidovec u čast zelju svake se godine organizira zeljarijada, velika fešta koja počinje na polju gdje i djeca skupljaju glavice kupusa, a završava u ginisovskim razmjerima s 5 kilometara dugačkom sarmom.

IMPRESSUM

Izdavač: Udruga općina u RH

Uredništvo: Udruga općina u RH
Hrgovići 59, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel: +385 1 3689 152; 154; 153

Fax: +385 1 3637 116

e-mail: info@udruga-opcina.hr

web: <http://www.udruga-opcina.hr/>

Komentare, vijesti i ostale priloge šaljite na: **info@udruga-opcina.hr**

Grafičko oblikovanje: Kraken Dizajn

Fotografije: arhiv UORH-a, Odbor regija, općina Vidovec